

POSUDEK na bakalářskou práci

Jméno a příjmení autora bakalářské práce: Jakub Slezáček

Název předložené bakalářské práce: *Intelektuální komfort: akademické prostředí jako výspa intelektuální poctivosti*

Oponent práce: doc. ThDr. Jiří Vogel, Th.D.

Praha, 11. srpna 2023

Jakub Slezáček pojednává ve své bakalářské práci o tzv. intelektuálním komfortu, hodlá jej osvětlit z různých perspektiv, ukázat, v jakých souvislostech je používán a zjistit, jaký účinek má na debaty ve společnosti, na patologické projevy, které s ním souvisí apod. V úvodu se věnuje zejména motivacím k volbě tématu. V první a druhé kapitole definuje pojem intelektuální komfort jako tendenci lidí „**ovlivňovat svoje (diskurzivní) prostředí** takovým způsobem, který jim dovoluje zachovávat postoje a názory, se kterými se **dosud** ztotožnili, tak, aby zároveň nemuseli čelit **střetům, konfrontacím a konfliktům** s lidmi, kteří jejich postoje a názory nesdílí“. Dává pojem do souvislosti s dalšími pojmy: intelektuální odvaha a intelektuální poctivost. Snahu o dosažení intelektuálního komfortu vidí v přirozené lidské snaze čelit diskomfortu a sociálnímu vyloučení. A nebezpečí intelektuálního komfortu spatřuje zejména v jeho vyžadování v situacích názorového nebo hodnotového konfliktu. Jeho vyžadování se podle Slezáčka dociluje využíváním „zdánlivé morální autority nad oponující stranou, útekem od otevřené debaty nebo pokusem o zastrašení oponenta“. Vyžadování intelektuálního komfortu vede podle něj také k omezení rozmanitosti diskurzivních prostředí, tak jak jejich fungování představil M. Foucault, a to zejména na školách a univerzitách, které do značné míry určují podoby společenských diskurzů. Největším nebezpečím prosazování intelektuálního komfortu na univerzitách vidí potom v „limitaci kreativní společenské diskuse“ a v ohrožování názorové plurality ve společnosti. V následujících kapitolách se trochu hlouběji zabývá pravděpodobnými sociálně-psychologickými, filozofickými, socio-kulturními příčinami a symptomy vyžadování intelektuálního komfortu. Poukazuje, že nonkonformita, narozdíl od konformity a antikonformity, je asi nejvhodnějším postojem pro podporu otevřené společenské diskuse. A celou teoretickou část zakončuje úvahou nad souvislostmi Millovy knihy *On Liberty* a Rauchovy *Kindly Inquisitors*.

V druhé části práci se Slezáček pokusil o kvantitativní výzkum založený na dotazníkovém šetření a ověřování několika hypotéz. Přiznám se, že jsem měl trochu problém s pochopením první hypotézy: „Studenti humanitních oborů vyjadřují vyšší sebedůvěru v otázce znalosti kognitivních zkreslení než studenti ostatních oborů.“ Chtěl tím autor práce říct, že studenti humanitních oborů mají ponětí nebo se dokonce vyznají v různých typech kognitivních zkreslení nebo, že si pouze věří, že se v těchto věcech vyznají, anebo šlo autorovi ještě o něco úplně jiného? V praktické části mi asi nejvíce chybělo přesné znění otázek dotazníkového šetření. S ohledem na třetí hypotézu bych řekl, že mu šlo o to druhé, tj. zkoumat, zda si studenti „věří, že se v těchto věcech vyznají“. Zkoumat sebedůvěru ve znalostech kognitivních zkreslení nebo ve schopnost vlastního kritického myšlení je ale dost problematické. Neukázal výzkum spíš na to, že studenti, kteří volí humanitní obory, jsou postiženi obecně nižší mírou sebedůvěry? Takový výzkum by měl mnohem větší smysl, pokud by byl propojen se zkoumáním skutečných znalostí „kognitivních zkreslení“ a se skutečným testem na „kritické myšlení“. Ovšem chápu, že jde o bakalářskou práci a že takové testy by bylo velice náročné připravit a realizovat, že by takový výzkum musel být financovaný, musel by být realizován v týmu, respondentům by se za to muselo zaplatit a nesměli by předem vědět, o co výzkumnému týmu jde.

Co se týče formální stránky práce, mám připomínky: k chybám ve stylistice, k různým formátům velikosti písma, k občasným překlepům, ke špatnému číslování kapitol (nebo k vynechání kapitoly 3?). Některé věci by bylo třeba také častěji citovat. Jako příklad uvádím kapitolu 6, ve které je těch citací opravdu málo a odkazy jsou jen velice těžce dohledatelné. Správně by měly být odkazy u každého odstavce, pokud nejde o vlastní myšlenky.

Závěrečné hodnocení: Jakub Slezáček ve své bakalářské práci dokázal jedinečným způsobem představit výraz „intelektuální komfort“ a dát jej do souvislostí s dalšími pojmy a myšlenkovými koncepty. Přitom dospívá k zajímavým dílčím závěrům: např. že „jedinec s vysokou mírou potřeby vyhledávat intelektuální komfort“ je „více náchylný ke stavu kognitivní disonance“. Nebo když popisuje přehnanou nonkonformitu = antikonformitu jako určitý druh společenské deviace. Jeho práce nabízí možnosti širší interdisciplinární reflexe i provedení dalšího výzkumu a z mého pohledu je skutečně přínosná. Proto navzdory vší kritice, kterou jsem v posudku vyslovil, navrhuji známku – výborně.